

SVENSK
LAG 2026

Brottsdatalog (2018:1177)		
Lag (2018:1693) om polisens behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område		
Lag (2018:1698) om domstolarnas behandling av personuppgifter inom brottsdatalogens område		
Lag (2021:1171) om behandling av personuppgifter vid Försvarsmakten		
Lag (2021:1172) om behandling av personuppgifter vid Försvarets radioanstalt		
Lag (2021:1187) med kompletterande bestämmelser till EU:s förordningar om Schengens informationssystem		
Lag (2022:818) om den offentliga sektorns tillgängliggörande av data		
Lag (2024:307) om uppgiftsskyldighet för att motverka felaktiga utbetalningar från välfärdssystemen samt fusk, regelöverträdelse och brottslighet i arbetslivet		
Lag (2025:170) om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna		
3 KOMMUNALRÄTT		
Kommunallag (2017:725)		
Lag (1957:259) om rätt för kommun att ta ut avgift för vissa upplåtelser av offentlig plats, m.m.		
Lag (2006:544) om kommuners och regioners åtgärder inför och vid extraordinära händelser i fredstid och höjd beredskap		
Lag (2009:47) om vissa kommunala befogenheter		
Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete		
4 ALLMÄN FÖRVALTNINGS- OCH FÖRVALTNINGS-PROCESSRÄTT		
Förvaltningslag (2017:900)		
Lag (1971:289) om allmänna förvaltningsdomstolar		
Förvaltningsprocesslag (1971:291)		
Lag (1971:309) om behörighet för allmän förvaltningsdomstol att pröva vissa mål		
Lag (1985:206) om viten		
Lag (1986:1142) om överklagande av beslut av enskilda organ med offentliga förvaltningsuppgifter		
Lag (2006:304) om rättsprövning av vissa regeringsbeslut		
Myndighetsförordning (2007:515)		
	234	Lag (2010:111) om införande av socialförsäkringsbalken [utdrag]
	243	5.2 Socialtjänst
		Socialtjänstlag (2025:400)
	252	Socialtjänstförordning (2025:468)
	253	Lag (1988:870) om vård av missbrukare i vissa fall
	259	Lag (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga
	264	Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade
	264	Lag (2021:530) om informationssamtal
		5.3 Hälso- och sjukvård
		Lag (1991:1128) om psykiatrisk tvångsvård
		Lag (1991:1129) om rättspsykiatrisk vård
	268	Lag (1996:981) om besöksinskränkningar vid viss tvångsvård
	268	Smittskyddslag (2004:168)
		Förordning (2022:440) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om allmänfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med ett visst orthopoxvirus
		Förordning (2024:690) om att bestämmelserna i smittskyddslagen (2004:168) om samhällsfarliga sjukdomar ska tillämpas på infektion med marburgvirus
	270	Smittskyddsförordning (2004:255)
	290	Lag (2006:323) om utbyte av sprutor och kanyler
	290	Lag (2006:351) om genetisk integritet m.m.
	290	Lag (2008:344) om hälso- och sjukvård åt asylsökande m.fl.
	293	Patientsäkerhetslag (2010:659)
	296	Lag (2013:407) om hälso- och sjukvård till vissa utlänningar som vistas i Sverige utan nödvändiga tillstånd
		Patientlag (2014:821)
		Hälso- och sjukvårdslag (2017:30)
		Lag (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar
		Lag (2022:1250) om egenvård
		Lag (2024:237) om vissa kirurgiska ingrepp i könsorganen
	298	Lag (2024:238) om fastställande av kön i vissa fall
	302	5.4 Skolorätt
	308	Skollag (2010:800)
	313	Skolförordning (2011:185)
	315	Gymnasieförordning (2010:2039)
		6 POLITIRÄTT
		6.1 Polisväsende
		Polislag (1984:387)
		Polisförordning (2014:1104)
		Kungörelse (1969:84) om polisens användning av skjutvapen
		Förordning (2006:519) om särskilt personsäkerhetsarbete m.m.
	319	Lag (2006:939) om kvalificerade skyddsidentiteter
5 SOCIAL- OCH SKOLRÄTT		
5.1 Socialförsäkringsbalken		
Socialförsäkringsbalk (2010:110)		

Lag (2023:474) om polisiära befogenheter i gränsnära områden	735	Körkortsförordning (1998:980)	925
Lag (2025:1062) om polisens användning av skjutvapen	736	Trafikförordning (1998:1276)	935
6.2 Ordning och säkerhet		Lag (2007:1157) om yrkesförarkompetens	964
Lag (1938:121) om hittegods	737	7.2 Transporträtt	
Lag (1976:511) om omhändertagande av berusade personer m.m.	738	Lag (1969:12) om internationell vägtransport	968
Lag (1988:254) om förbud beträffande knivar och andra farliga föremål	739	Lag (1974:610) om inrikes vägtransport	969
Ordningslag (1993:1617)	739	Sjölag (1994:1009) [utdrag, 13 och 19 kap.]	974
Vapenlag (1996:67)	747	Lag (2010:510) om lufttransporter	983
Lag (2003:778) om skydd mot olyckor	757	Järnvägstrafiklag (2018:181)	984
Lag (2005:321) om tillträdesförbud vid idrottsarrangemang	764	8 MILJÖRÄTT	
Lag (2005:900) om förbud mot maskering i vissa fall	766	Miljöbalk (1998:808)	987
Lag (2006:343) om Försvarsmaktens stöd till polisen vid terrorismbekämpning	766	Lag (1998:811) om införande av miljöbalken	1057
Lag (2006:1006) om tillståndsplikt för vissa kampsportsmatcher	767	Lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet [utdrag]	1061
Lag (2008:717) om signalspaning i försvarsunderrättelseverksamhet	768	Lag (1998:813) om införande av lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet [utdrag]	1062
Lag (2009:966) om Försvarsunderrättelse-domstol	770	Förordning (1998:899) om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd	1062
Lag (2010:294) om säkerhetskontroll vid offentliga sammanträden i kommuner och regioner	771	Miljötillsynsförordning (2011:13)	1076
Lag (2013:283) om bevakning ombord på svenskt fartyg	772	Miljöprövningsförordning (2013:251)	1087
Säkerhetsskyddslag (2018:585)	773	9 FASTIGHETS RÄTT	
Kamerabevakningslag (2018:1200)	780	9.1 Jordabalken	
Lag (2021:34) om tillträdesförbud till butiker, badanläggningar och bibliotek	785	Jordabalk (1970:994)	1112
Lag (2024:7) om preventiva vistelseförbud	786	Lag (1970:995) om införande av nya jordabalken [utdrag]	1167
Lag (2024:70) om tillfälliga förbud att transportera personer utan giltiga identitetshandlingar till Sverige	788	9.2 Hyra	
Klampsningslag (2024:1089)	788	Bostadsförvaltningslag (1977:792)	1172
6.3 Utlänningslagstiftning		Hyresförhandlingslag (1978:304)	1174
Utlänningslag (2005:716)	790	Förordning (1978:314) om underrättelse och meddelande enligt 12 kap. 44 § jordabalken	1178
Utlänningsförordning (2006:97)	844	Lag (2012:978) om uthyrning av egen bostad	1179
Lag (2022:700) om särskild kontroll av vissa utlänningar	869	Lag (2022:1657) om tvistlösning inom ramen för vissa kollektiva hyresförhandlingar	1180
6.4 Djurskydd		9.3 Fastighetsförvärv	
Djurskyddslag (2018:1192)	880	Jordförvärvslag (1979:230)	1180
Djurskyddsförordning (2019:66)	891	Lag (1982:352) om rätt till fastighetsförvärv för ombildning till bostadsrätt eller kooperativ hyresrätt	1182
7 TRAFIK- OCH TRANSPORTRÄTT		Lag (1984:404) om stämpelskatt vid inskrivningsmyndigheter	1184
7.1 Trafikrätt		Lag (1985:658) om arrendatorers rätt att förvärva arrendestället	1189
Väglag (1971:948)	902	Lag (1992:1461) om verkan av vissa förbehåll vid överlåtelse av fastighet som tillhör staten, m.m.	1191
Lag (1976:206) om felparkeringsavgift	910	Lag (2002:93) om kooperativ hyresrätt	1191
Lag (1977:67) om tilläggsavgift i kollektiv persontrafik	912	9.4 Fastighetsbildning och fastighetsregister	
Lag (1984:318) om kontrollavgift vid olovlig parkering	912	Fastighetsbildningslag (1970:988)	1197
Körkortslag (1998:488)	913	Lag (1970:989) om införande av fastighetsbildningslagen [utdrag]	1222

SVENSK LAG 2026

REDAKTION

PROFESSOR EM. PER HENRIK LINDBLOM

HOVRÄTTSASSESSOR, JUR.DR KENNETH NORDBACK

Förord till tjugonionde upplagan

Svensk Lag, den gröna lagboken, är i första hand avsedd att vara behändig och praktisk. Systematiken är enkel. Kapitlen inleds i förekommande fall med balk eller annan särskilt tung lag, varefter övrig lagstiftning följer i kronologisk ordning. Promulgationslagar och förordningar är dock placerade i anslutning till sin huvudlag. Innehållsförteckning, register och layout underlättar sökning och läsning. Det finns inga bihang eller tillägg; all lagtext är införd på sin "rätta" plats. Uppdatering sker varje år. Stoppdatum är – för oss – den sista december.

Bland årets nyheter finns lagen om skyldighet att lämna uppgifter till de brottsbekämpande myndigheterna och en ny socialtjänstlag och socialtjänstförordning.

Uppsala i januari 2026

Per Henrik Lindblom

Kenneth Nordback

Lag (1994:448) om pantbrevsregister	1223
Lag (2000:224) om fastighetsregister	1225

9.5 Markanvändning och fiske

Expropriationslag (1972:719)	1227
Ledningsrättslag (1973:1144)	1235
Anläggningslag (1973:1149)	1240
Lag (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter	1247
Skogsvårdslag (1979:429)	1253
Jaktlag (1987:259)	1258
Kulturmiljölag (1988:950)	1263
Minerallag (1991:45) [utdrag]	1274
Fiskelag (1993:787)	1282
Lag (2009:866) om överlåtbara fiskerättigheter	1291
Plan- och bygglag (2010:900)	1292

9.6 Särskilda domstolar och nämnder

Lag (1973:188) om arrendenämnder och hyresnämnder	1338
Lag (1994:831) om rättegången i vissa hyresmål i Svea hovrätt	1345
Lag (2010:921) om mark- och miljödomstolar	1346
Förordning (2010:984) om mark- och miljödomstolarnas domsområden	1349

10 FÖRMÖGENHETS RÄTT

10.1 Handelsbalken

Handelsbalk (1736:0123 2)	1350
---------------------------	------

10.2 Avtalsrätt

Lag (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område	1352
Lag (1924:323) om verkan av avtal, som slutits under påverkan av en psykisk störning	1355
Lag (1946:805) med särskilda bestämmelser angående vittne vid vissa rättshandlingar	1356
Lag (1984:292) om avtalsvillkor mellan näringsidkare	1356
Lag (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden	1356
Lag (2014:1449) om konsumentskydd vid automatisk avtalsförlängning	1359

10.3 Köp och gåva

Lag (1845:50 s. 1) om handel med lösören, som köparen låter i säljarens vård kvarbliva	1359
Lag (1936:83) angående vissa utfästelser om gåva	1360
Lag (1944:302) om köparens rätt till märkt virke	1360
Lag (1978:599) om avbetalningsköp mellan näringsidkare m.fl.	1361
Lag (1986:796) om godtroshäns förvärfv av lösöre	1362
Köplag (1990:931)	1363
Lag (2005:59) om distansavtal och avtal utanför affärslokaler	1370
Konsumentkreditlag (2010:1846)	1377
Förordning (2010:1856) om formulär för förhandsinformation vid konsumentkrediter	1387
Konsumentköplag (2022:260)	1388

10.4 Sysslomanna- och andra uppdragsavtal

Prokuralag (1974:158)	1397
Konsumenttjänstlag (1985:716)	1397
Lag (1991:351) om handelsagentur	1403
Lag (2003:862) om finansiell rådgivning till konsumenter	1406
Kommissionslag (2009:865)	1407
Lag (2011:1211) om Konsumentombudsmannens medverkan i vissa tvister	1412
Paketreselag (2018:1217)	1413
Fastighetsmäklarlag (2021:516)	1419

10.5 Pant- och retentionsrätt

Lag (1936:88) om pantsättning av lös egendom som innehaves av tredje man	1424
Lag (1970:980) om retentionsrätt för fordran hos hotellgäst	1424
Lag (1985:982) om näringsidkarens rätt att sälja saker som inte har hämtats	1425
Lag (2008:990) om företagshypotek	1426

10.6 Fordringar

Lag (1936:81) om skuldebrev	1430
Lag (1936:82) angående införande av lagen om skuldebrev	1433
Lag (1927:56) om nedsättning av pengar hos myndighet	1433
Lag (1944:181) om redovisningsmedel	1434
Räntelag (1975:635)	1434
Preskriptionslag (1981:130)	1436
Lag (1981:131) om kallelse på okända borgenärer	1437
Lag (2011:900) om dödande av förkommen handling	1438

10.7 Samägande

Lag (1904:48 s. 1) om samäganderätt	1440
Lag (1989:31) om förvaltning av vissa samägda jordbruksfastigheter	1441

11 SKADESTÅNDS- OCH FÖRSÄKRINGS RÄTT

11.1 Skadeståndsrätt

Skadeståndslag (1972:207)	1443
Lag (1922:382) angående ansvarighet för skada i följd av luftfart	1446
Lag (1933:269) om ägofred [utdrag]	1446
Produktansvarslag (1992:18)	1447
Förordning (1995:1301) om handläggning av skadeståndsanspråk mot staten	1448
Patientskadelag (1996:799)	1450
Ellag (1997:857) [utdrag, 1 och 10 kap.]	1452
Lag (2007:1150) om tillsyn över hundar och katter	1456
Lag (2010:950) om ansvar och ersättning vid radiologiska olyckor	1458
Lag (2012:663) om ersättning på grund av övergrepp eller försommelser i samhällsvården av barn och unga i vissa fall	1463
Brottsskadelag (2014:322)	1464

Elsäkerhetslag (2016:732)	1467	Lag (1994:261) om fullmaktsanställning	1596
Lag (2021:1070) om statlig ersättning för personskada orsakad av vaccin mot sjukdomen covid-19	1471	Anställningsförordning (1994:373)	1598

11.2 Försäkringsrätt

Trafikskadslag (1975:1410)	1473
Försäkringsavtalslag (2005:104)	1479
Lag (2005:105) om säkerhetsrätt i försäkrings-ersättning	1505
Lag (2005:106) om statliga grupplivförsäkringar	1506

12 ARBETSRÄTT

12.1 Kollektiv arbetsrätt

Lag (1974:358) om facklig förtroendemans ställning på arbetsplatsen	1507
Lag (1976:580) om medbestämmande i arbetslivet	1509
Förordning (1976:1021) om statliga kollektivavtal, m.m.	1516
Lag (1987:1245) om styrelserepresentation för de privatanställda	1517
Lag (2004:559) om arbetstagarinflytande i europabolag	1519
Lag (2008:9) om arbetstagares medverkan vid gränsöverskridande fusioner, delningar och ombildningar	1525
Lag (2011:427) om europeiska företagsråd	1529

12.2 Individuell arbetsrätt

Lag (1970:215) om arbetsgivares kvittningsrätt	1535
Lag (1974:981) om arbetstagares rätt till ledighet för utbildning	1536
Semesterlag (1977:480)	1538
Lag (1982:80) om anställningsskydd	1542
Lag (1991:1047) om sjuklön	1551
Föräldraledighetslag (1995:584)	1555
Lag (1997:1293) om rätt till ledighet för att bedriva näringsverksamhet	1558
Lag (1998:209) om rätt till ledighet av trängande familjeskäl	1559
Lag (1999:678) om utstationering av arbetstagare	1560
Lag (2002:293) om förbud mot diskriminering av deltidarbetande arbetstagare och arbetstagare med tidsbegränsad anställning	1567
Lag (2008:565) om rätt till ledighet för att på grund av sjukdom prova annat arbete	1567
Lag (2013:644) om rätt till lön och annan ersättning för arbete utfört av en utlänning som inte har rätt att vistas i Sverige	1568
Lag (2021:890) om skydd för personer som rapporterar om missförhållanden	1569

12.3 Övrigt

Lag (1974:371) om rättegången i arbetstvister	1574
Arbetsmiljölöslag (1977:1160)	1579
Arbetstidslag (1982:673)	1589
Arbetsvidsförordning (1982:901)	1592
Lag (1994:260) om offentlig anställning	1593

13 ASSOCIATIONSRÄTT

Lag (1980:1102) om handelsbolag och enkla bolag	1601
Bostadsrättslag (1991:614)	1606
Förordning (2003:37) om vissa underrättelser och meddelanden enligt 7 kap. bostadsrättslagen (1991:614)	1622
Lag (1991:615) om omregistrering av vissa bostadsföreningar till bostadsrättsföreningar	1623
Stiftelselag (1994:1220)	1623
Lag (1994:1927) om europeiska ekonomiska intressegrupperingar	1636
Lag (2004:575) om europabolag	1638
Aktiebolagslag (2005:551)	1642
Lag (2005:552) om införande av aktiebolagslagen (2005:551)	1742
Lag (2018:672) om ekonomiska föreningar	1743
Lag (2018:673) om införande av lagen (2018:672) om ekonomiska föreningar	1785

14 NÄRINGSRÄTT

14.1 Marknadsföring, konkurrens och företagshemligheter

Lag (1978:800) om namn och bild i reklam	1787
Lag (2002:562) om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster	1787
Prisinformationslag (2004:347)	1789
Produktsäkerhetslag (2004:451)	1790
Produktsäkerhetsförordning (2004:469)	1794
Lag (2006:484) om franchisegivares informationsskyldighet	1795
Förordning (2006:1085) om förbud mot vissa farliga tändare	1795
Förordning (2006:260) om antidiskrimineringsvillkor i upphandlingskontrakt	1796
Marknadsföringslag (2008:486)	1797
Tillkännagivande (2022:658) enligt marknadsföringslagen (2008:486)	1804
Konkurrenslag (2008:579)	1806
Lag (2008:962) om valfrihetssystem	1816
Alkohollag (2010:1622) [utdrag]	1819
Lag (2013:388) om tillämpning av Europeiska unionens statsstödsregler	1822
Konkurrensskadslag (2016:964)	1823
Lag (2016:1145) om offentlig upphandling	1826
Upphandlingsförordning (2016:1162)	1868
Lag (2018:558) om företagshemligheter	1872
Tillkännagivande (2024:30) om tröskelvärden vid offentlig upphandling	1875
Lag (2024:221) om information om bränsleförbrukning och koldioxidutsläpp vid marknadsföring av nya personbilar	1876

14.2 Övrigt

Handelsregisterlag (1974:157)	1877
Inkassolag (1974:182)	1880

Lag (1981:739) om ersättning för inkassokostnader m.m.	1881	Lag (2005:130) om dödförklaring	2071
Bokföringslag (1999:1078)	1882	Lag (2021:401) om Allmänna arvsfonden	2072
Lag (2014:836) om näringsförbud	1889	16.4 Namnrätt	
		Lag (2016:1013) om personnamn	2075

15 IMMATERIALRÄTT

Lag (1949:345) om rätten till arbetstagares uppfinningar	1895
Lag (1960:729) om upphovsrätt till litterära och konstnärliga verk	1896
Mönsterskyddslag (1970:485)	1918
Lag (1992:1685) om skydd för kretsmönster för halvledarprodukter	1926
Internationell upphovsrättsförordning (1994:193)	1930
Växtförädlarrättslag (1997:306)	1934
Varumärkeslag (2010:1877)	1942
Lag (2016:977) om kollektiv förvaltning av upphovsrätt	1960
Lag (2018:1653) om företagsnamn	1967
Patentlag (2024:945)	1975

16 FAMILJERÄTT

16.1 Äktenskapsbalken m.m.

Äktenskapsbalk (1987:230)	1998
Lag (1987:788) om införande av äktenskapsbalken	2009
Lag (1966:680) om ändring av vissa underhållsbidrag	2010
Förordning (1979:321) om ändring av vissa underhållsbidrag	2011
Sambolag (2003:376)	2011
Lag (2009:260) om upphävande av lagen (1994:1117) om registrerat partnerskap	2014

16.2 Föräldrabalken m.m.

Föräldrabalk (1949:381)	2014
Lag (1949:382) om införande av föräldrabalken [utdrag]	2047
Lag (1958:642) om rättsgenetisk undersökning vid utredning av faderskap	2047
Lag (1969:620) om ersättning i vissa fall för utgivna underhållsbidrag	2048
Lag (1990:668) om nedsättning av vissa underhållsbidrag	2049
Förmynderskapsförordning (1995:379)	2049
Lag (2005:429) om god man för ensamkommande barn	2051
Lag (2017:310) om framtidsfullmakter	2052

16.3 Ärvdabalken m.m.

Ärvdabalk (1958:637)	2054
Lag (1958:638) om införande av nya ärvdabalken	2067
Lag (1958:52) om förlängning av tid för preskription av rätt till arv eller testamente	2067
Lag (1963:583) om avveckling av fideikommiss	2067
Permutationslag (1972:205)	2070

17 INTERNATIONELL PRIVAT- OCH PROCESSRÄTT

17.1 Internationell familjerätt

17.1.1 Äktenskaps- och barnrätt	
Lag (1904:26 s. 1) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap och förmynderskap	2079
Förordning (1931:429) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskap, adoption och förmynderskap	2082
Lag (1979:1001) om erkännande av nordiska föräldraskapsavgöranden	2084
Lag (1985:367) om föräldraskap i internationella situationer	2084
Lag (1989:14) om erkännande och verkställighet av utländska vårdnadsavgöranden m.m. och om överflyttning av barn	2087
RÅDETS FÖRORDNING (EU) 2019/1111 av den 25 juni 2019 om behörighet, erkännande och verkställighet av avgöranden i äktenskapsmål och mål om föräldransvar, och om internationella bortföranden av barn (omarbetning)	2089
Lag (2022:948) med kompletterande bestämmelser till Bryssel II-förordningen	2108
Lag (2018:1289) om adoption i internationella situationer	2109
Lag (2019:234) om makars och sambors förmögenhetsförhållanden i internationella situationer	2110
17.1.2 Arvsrätt m.m.	
Lag (2015:417) om arv i internationella situationer	2114

17.2 Internationell förmögenhetsrätt

Lag (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker	2117
Lag (1987:822) om internationella köp	2117
Förenta nationernas konvention den 11 april 1980 angående avtal om internationella köp av varor (CISG)	2124
Lag (1993:645) om tillämplig lag för vissa försäkringsavtal	2131
EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I)	2131

17.3 Internationell processrätt m.m.

17.3.1 Delgivning, bevisupptagning och immunitet m.m.	
Lag (1946:816) om bevisupptagning åt utländsk domstol	2136
Lag (1946:817) om bevisupptagning vid utländsk domstol	2137
Lag (1946:818) om bevisupptagning åt vissa internationella organ	2138

Lag (1970:86) om befrielse för utländsk konsul från skyldighet att avlägga vittnesmål m.m.	2138	Lag (1981:7) om verkan av konkurs som inträffat i annat nordiskt land	2167
Lag (1974:752) om nordisk vittnesplikt m.m.	2139		
Lag (1976:661) om immunitet och privilegier i vissa fall	2139	18 STRAFFRÄTT	
Förordning (2008:808) med kompletterande bestämmelser till EU:s delgivningsförordning	2141	18.1 Brottsbalken m.m.	
Lag (2009:1514) om immunitet för stater och deras egendom	2142	Brottsbalk (1962:700)	2169
Förordning (2013:982) om bistånd med delgivning utomlands och i Sverige	2142	Lag (1964:163) om införande av brottsbalken [utdrag]	2217
Förordning (2022:625) med kompletterande bestämmelser till EU:s bevisupptagningsförordning	2143	Förordning (1864:11 s. 101) om nya strafflagens införande och vad i avseende därå iakttagas skall [utdrag]	2218
17.3.2 Rättegångskostnader		Lag (1938:251) om ändring i vissa delar av strafflagen [utdrag]	2218
Lag (1980:307) om skyldighet för utländska kårande att ställa säkerhet för rättegångskostnader	2144	Lag (1942:378) om ändring i vissa delar av strafflagen [utdrag]	2218
Tillkännagivande (2023:450) om befrielse i vissa fall för utländska kårande att ställa säkerhet för rättegångskostnader	2145	Lag (1948:451) angående införande av lagen om ändring i strafflagen m.m. [utdrag]	2218
17.3.3 Bryssel I-förordningen m.m.		18.2 Specialstraffrätt	
EUROPAPARLAMENTETS OCH RÅDETS FÖRORDNING (EU) nr 1215/2012 av den 12 december 2012 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område (omarbetning)	2145	18.2.1 Brott mot person	
Tillkännagivande (2001:880) av staters tillträde till Luganokonventionen	2155	Lag (1982:316) om förbud mot könsstympning av kvinnor och oskuldssingrepp på kvinnor	2218
Tillkännagivande (2011:405) om staters tillträde till Luganokonventionen	2156	Lag (1988:688) om kontaktförbud	2218
Lag (2014:912) med kompletterande bestämmelser om domstols behörighet och om erkännande och internationell verkställighet av vissa avgöranden	2156	Lag (2014:406) om straff för vissa internationella brott	2221
17.3.4 Erkännande och verkställighet i övrigt		18.2.2 Ekonomisk brottslighet m.m.	
Lag (1936:79) om erkännande och verkställighet av dom som meddelats i Schweiz	2157	Lag (1962:120) om straff i vissa fall för oriktigt ursprungsintyg m.m.	2224
Lag (1962:512) om indrivning i Sverige av underhållsbidrag, fastställda i Danmark, Finland, Island eller Norge	2159	Skattebrottslag (1971:69)	2224
Lag (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn	2160	Lag (1985:354) om förbud mot juridiskt eller ekonomiskt biträde i vissa fall	2227
Kungörelse (1966:406) angående tillämpning av lagen den 10 december 1965 (nr 723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn	2160	Lag (1998:1443) om förbud mot införsel och utförsel av barnpornografi	2228
Lag (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet	2160	Lag (2000:1225) om straff för smuggling	2231
Förordning (1977:743) om tillämpning av lagen (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet	2162	Bidragsbrottslag (2007:612)	2231
Lag (1977:595) om erkännande och verkställighet av nordiska domar på privaträttens område	2162	Lag (2014:307) om straff för penningtvättsbrott	2232
Lag (1983:368) om erkännande och verkställighet av österrikiska domar på privaträttens område	2164	Subventionsbrottslag (2025:1267)	2232
17.3.5 Konkurs		18.2.3 Trafikbrott m.m.	
Lag (1981:6) om konkurs som omfattar egendom i annat nordiskt land	2166	Lag (1951:649) om straff för vissa trafikbrott	2233
		Lag (1971:965) om straff för trafikbrott som begåtts utomlands	2234
		Lag (1988:15) om förbud mot vissa radar- och laserinstrument	2235
		18.2.4 Narkotikabrott m.m.	
		Narkotikastrafflag (1968:64)	2235
		Lag (1992:860) om kontroll av narkotika	2236
		Förordning (1992:1554) om kontroll av narkotika	2238
		18.2.5 Terroristbrott	
		Terroristbrottslag (2022:666)	2244
		Lag (2023:677) om frysning av tillgångar	2246
		18.3 Förverkande, förstörande och brottsofferfond	
		Lag (1958:205) om förverkande av alkohol m.m.	2248
		Lag (1974:1065) om visst stöldgods m.m.	2249

Lag (1974:1066) om förfarande med förverkad egendom och hittegods m.m.	2250	Lag (1985:988) om immunitet för vissa vittnen m.fl.	2333
Lag (1994:419) om brottsofferfond	2251	Lag (1991:453) om tillstånd till ingripande mot svenskt fartyg	2333
Lag (1994:1478) om förverkande av barnpornografi	2251	Lag (1996:517) om begränsning av tillämpningen av svensk lag vad gäller vissa brott begångna på utländska fartyg	2333
Lag (2011:111) om förstörande av vissa hälsofarliga missbrukssubstanser	2251	Lag (2000:562) om internationell rättslig hjälp i brottmål	2333
Lag (2024:782) om förfarandet vid förverkande av egendom och åläggande av företagsbot	2254	Lag (2000:1219) om internationellt tullsamarbete	2343
18.4 Verkställighet och medling		Lag (2017:496) om internationellt polisiärt samarbete	2346
Bötesverkställighetslag (1979:189)	2257	Lag (2017:1000) om en europeisk utredningsorder	2353
Lag (1998:603) om verkställighet av sluten ungdomsvård	2259	Lag (2021:709) med kompletterande bestämmelser om straffrättsligt samarbete mellan Europeiska unionen och Förenade kungariket	2361
Förordning (1998:642) om verkställighet av frivårdspåföljder	2263	Lag (2024:535) om straffrättsliga förfaranden inom försvarssamarbetet med Amerikas förenta stater	2362
Lag (2006:45) om omvandling av fängelse på livstid	2266	Lag (2025:327) om internationella sanktioner	2363
Fängelselag (2010:610)	2267		
Fängelseförordning (2010:2010)	2275		
Lag (2002:445) om medling med anledning av brott	2278		
Lag (2018:1250) om tillgodoräknande av tid för frihetsberövande	2279		
Strafftidslag (2018:1251)	2279		
Lag (2020:616) om verkställighet av ungdomsövervakning	2281		
Förordning (2020:792) om verkställighet av ungdomsövervakning	2284		
Lag (2025:1053) om verkställighet av fängelsestraff med elektronisk övervakning	2284		
18.5 Rättspsykiatrisk undersökning			
Lag (1991:1137) om rättspsykiatrisk undersökning	2288		
18.6 Internationell straffrätt			
18.6.1 Verkställighet			
Lag (1963:193) om samarbete med Danmark, Finland, Island och Norge angående verkställighet av straff m.m.	2290		
Lag (1978:801) om internationellt samarbete rörande kriminalvård i frihet	2293		
Lag (2009:1427) om erkännande och verkställighet av bötesstraff inom Europeiska unionen	2296		
Lag (2015:96) om erkännande och verkställighet av frihetsberövande påföljder inom Europeiska unionen	2298		
Lag (2015:642) om europeisk skyddsorder	2303		
Lag (2015:650) om erkännande och verkställighet av frivårdspåföljder inom Europeiska unionen	2305		
Lag (2025:520) om internationell verkställighet i brottmål	2309		
18.6.2 Utlämning			
Lag (1957:668) om utlämning för brott	2318		
Lag (2011:1165) om överlämnande från Sverige enligt en nordisk arresteringsorder	2321		
Lag (2003:1156) om överlämnande från Sverige enligt en europeisk arresteringsorder	2326		
18.6.3 Internationellt samarbete m.m.			
Lag (1976:19) om internationellt samarbete rörande lagföring för brott	2331		
		19 PROCESSRÄTT	
		19.1 Rättegångsbalken m.m.	
		19.1.1 RB, grupprättegång samt patent- och marknadsdomstolar	
		Rättegångsbalk (1942:740)	2366
		Lag (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken [utdrag]	2450
		Lag (2002:599) om grupprättegång	2451
		Förordning (2002:814) om behörighet för tingsrätter att handlägga mål enligt lagen (2002:599) om grupprättegång, m.m.	2455
		Förordning (2009:607) med instruktion för Konsumentverket [utdrag]	2456
		Förordning (2012:989) med instruktion för Naturvårdsverket [utdrag]	2456
		Lag (2016:188) om patent- och marknadsdomstolar	2456
		Lag (2023:730) om grupptalan till skydd för konsumenters kollektiva intressen	2460
		19.1.2 Rättshjälp, kostnader, medling och småmål	
		Kungörelse (1973:261) om utbetalning av vissa ersättningar i mål eller ärende vid domstol, m.m.	2463
		Förordning (1982:805) om ersättning av allmänna medel till vittnen, m.m.	2464
		Förordning (1987:965) om ersättning för rättegångskostnader m.m. i mål där 1 kap. 3 d § rättegångsbalken tillämpas	2465
		Rättshjälpslag (1996:1619)	2466
		Rättshjälpsförordning (1997:404)	2471
		Lag (2008:1038) om europeiskt småmålsförfarande	2474
		Lag (2011:860) om medling i vissa privaträttsliga tvister	2475
		19.1.3 Åklagare	
		Förordning (1964:740) med föreskrifter för åklagare i vissa brottmål	2475
		Åklagarförordning (2004:1265)	2476

19.1.4 Målsägandebiträde och offentligt biträde	
Lag (1988:609) om målsägandebiträde	2477
Lag (1996:1620) om offentligt biträde	2478
19.1.5 Förundersökning, personutredning och anonyma vittnen	
Förundersökningskungörelse (1947:948)	2479
Lag (1964:167) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare	2486
Förordning (1994:1763) med särskilda bestämmelser om unga lagöverträdare	2492
Lag (1991:2041) om särskild personutredning i brottmål, m.m.	2493
Förordning (1992:289) om särskild personutredning i brottmål, m.m.	2494
Lag (2024:1180) om anonyma vittnen i brottmål	2495
19.1.6 Tvångsmedel m.m.	
Lag (1976:1090) om alkoholutandningsprov	2496
Lag (1981:1064) om säkerhetskontroll i domstol	2497
Lag (1988:1473) om undersökning beträffande vissa smittsamma sjukdomar i brottmål	2498
Lag (1998:714) om ersättning vid frihetsberövanden och andra tvångsåtgärder	2498
Lag (1999:216) om ögonundersökning vid misstanke om vissa brott i trafiken	2499
Lag (2005:500) om erkännande och verkställighet av frysningsbeslut i vissa fall	2500
Lag (2007:979) om åtgärder för att förhindra vissa särskilt allvarliga brott	2502
Lag (2007:980) om tillsyn över viss brottsbekämpande verksamhet	2509
Häkteslag (2010:611)	2510
Häktesförordning (2010:2011)	2514
Lag (2012:278) om inhämtning av uppgifter om elektronisk kommunikation i de brottsbekämpande myndigheternas underrättelseverksamhet	2517
Lag (2020:62) om hemlig dataavläsning	2518
Förordning (2020:172) om hemlig dataavläsning	2525
Lag (2024:326) om hemliga tvångsmedel i syfte att verkställa frihetsberövande påföljder	2525
Lag (2024:1231) om försöksverksamhet med rutinmässiga ögonundersökningar i trafiken	2527
Förordning (2025:145) om upptagning av biometrisk data i brottsbekämpningen	2528
19.1.7 Delgivning	
Delgivningslag (2010:1932)	2528
Delgivningsförordning (2011:154)	2533
19.1.8 Ljud- och bildöverföring	
Förordning (2008:789) om användning av ljudöverföring och ljud- och bildöverföring vid domstolssammanträde	2535
19.1.9 Summarisk straffprocess	
Ordningsbetskungörelse (1968:199)	2535
Straffföreläggandekungörelse (1970:60)	2537
19.2 Betalningsföreläggande och handräckning	
Lag (1990:746) om betalningsföreläggande och handräckning	2538
Lag (2008:879) om europeiskt betalningsföreläggande	2542
19.3 Lagstadgad tid och förtursförklaring	
Lag (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid	2543
Lag (2009:1058) om förtursförklaring i domstol	2543
19.4 Ärendelagen och skiljeförfarande	
Lag (1996:242) om domstolsärenden	2543
Lag (1999:116) om skiljeförfarande	2548
20 EXEKUTIONSRÄTT	
20.1 Utsökningsbalken	
Utsökningsbalk (1981:774)	2554
Lag (1981:775) om införande av utsökningsbalken [utdrag]	2586
Utsökningsförordning (1981:981) [utdrag, 8 och 12 kap.]	2588
Lag (2006:516) om förbud mot utmätning av viss ersättning till vittnen och andra hotade personer	2590
Lag (2006:671) med anledning av inrättande av Kronofogdemyndigheten	2590
20.2 Konkurslagen m.m.	
Konkurslag (1987:672)	2591
Förmånsrättslag (1970:979)	2616
Lönegarantilag (1992:497)	2620
Skuldsaneringslag (2016:675)	2623
Lag (2016:676) om skuldsanering för företagare	2627
Lag (2022:964) om företagsrekonstruktion	2632
Kronologiskt författningsregister	2641
Sakregister	2649
Domarreglerna	2679
Prisbasbelopp, diskonto och referensränta	2683

1 STATS RÄTT

1.1 Grundlagarna

Regeringsform (1974:152)

1 kap. Statsskicket grunder

1 § All offentlig makt i Sverige utgår från folket.

Den svenska folkstyrelsen bygger på fri åsiktsbildning och på allmän och lika rösträtt. Den förverkligas genom ett representativt och parlamentariskt statsskick och genom kommunal självstyrelse.

Den offentliga makten utövas under lagarna.

2 § Den offentliga makten ska utövas med respekt för alla människors lika värde och för den enskilda människans frihet och värdighet.

Den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten. Särskilt ska det allmänna trygga rätten till arbete, bostad och utbildning samt verka för social omsorg och trygghet och för goda förutsättningar för hälsa.

Det allmänna ska främja en hållbar utveckling som leder till en god miljö för nuvarande och kommande generationer.

Det allmänna ska verka för att demokratins idéer blir vägledande inom samhällets alla områden samt värna den enskildes privatliv och familjeliv.

Det allmänna ska verka för att alla människor ska kunna uppnå delaktighet och jämlikhet i samhället och för att barns rätt tas till vara. Det allmänna ska motverka diskriminering av människor på grund av kön, hudfärg, nationellt eller etniskt ursprung, språklig eller religiös tillhörighet, funktionshinder, sexuell läggning, ålder eller andra omständigheter som gäller den enskilde som person.

Samiska folkets och etniska, språkliga och religiösa minoriteters möjligheter att behålla och utveckla ett eget kultur- och samfundsliv ska främjas. Lag (2010:1408).

3 § Regeringsformen, successionsordningen, tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen är rikets grundlagar. Lag (1991:1471).

4 § Riksdagen är folkets främsta företrädare.

Riksdagen stiftar lag, beslutar om skatt till staten och bestämmer hur statens medel ska användas. Riksdagen granskar rikets styrelse och förvaltning. Lag (2010:1408).

5 § Konungen eller drottning som enligt successionsordningen innehar Sveriges tron är rikets statschef. Lag (2010:1408).

6 § Regeringen styr riket. Den är ansvarig inför riksdagen. Lag (1976:871).

7 § I riket finns kommuner på lokal och regional nivå. Lag (2010:1408).

8 § För rättsskipningen finns domstolar och för den offentliga förvaltningen statliga och kommunala förvaltningsmyndigheter. Lag (1976:871).

9 § Domstolar samt förvaltningsmyndigheter och andra som fullgör offentliga förvaltningsuppgifter ska i sin verksamhet beakta allas likhet inför lagen samt iakttä saklighet och opartiskhet. Lag (2010:1408).

10 § Sverige är medlem i Europeiska unionen. Sverige deltar även inom ramen för Förenta nationerna och Europarådet samt i andra sammanhang i internationellt samarbete. Lag (2010:1408).

2 kap. Grundläggande fri- och rättigheter

Opinionsfriheter

1 § Var och en är gentemot det allmänna tillförsäkrad

1. *yttrandefrihet*: frihet att i tal, skrift eller bild eller på annat sätt meddela upplysningar samt uttrycka tankar, åsikter och känslor,

2. *informationsfrihet*: frihet att inhämta och ta emot upplysningar samt att i övrigt ta del av andras yttranden,

3. *mötesfrihet*: frihet att anordna och delta i sammankomster för upplysning, meningsyttring eller annat liknande syfte eller för framförande av konstnärligt verk,

4. *demonstrationsfrihet*: frihet att anordna och delta i demonstrationer på allmän plats,

5. *föreningsfrihet*: frihet att sammansluta sig med andra för allmänna eller enskilda syften, och

6. *religionsfrihet*: frihet att ensam eller tillsammans med andra utöva sin religion.

STATSRÄTT 1.1

Regeringsform (1974:152) kap. 2

I fråga om tryckfriheten och motsvarande frihet att yttra sig i ljudradio, television och i vissa liknande överföringar, offentliga uppspelningar ur en databas samt filmer, videogram, ljudupptagningar och andra tekniska upptagningar gäller tryckfrihetsförordningen och yttrandefrihetsgrundlagen.

I tryckfrihetsförordningen finns också bestämmelser om rätt att ta del av allmänna handlingar. Lag (2010:1408).

2 § Ingen får av det allmänna tvingas att ge till känna sin åskådning i politiskt, religiöst, kulturellt eller annat sådant hänseende. Inte heller får någon av det allmänna tvingas att delta i sammankomst för opinionsbildning eller i demonstration eller annan meningsyttring eller att tillhöra politisk sammanslutning, trossamfund eller annan sammanslutning för åskådning som avses i första meningen. Lag (2010:1408).

3 § Ingen svensk medborgare får utan samtycke antecknas i ett allmänt register enbart på grund av sin politiska åskådning. Lag (2010:1408).

Kroppslig integritet och rörelsefrihet

4 § Dödsstraff får inte förekomma. Lag (2010:1408).

5 § Var och en är skyddad mot kroppsstraff. Ingen får heller utsättas för tortyr eller för medicinsk påverkan i syfte att framtinga eller hindra yttranden. Lag (2010:1408).

6 § Var och en är gentemot det allmänna skyddad mot påtvingat kroppsligt ingrepp även i andra fall än som avses i 4 och 5 §§. Var och en är dessutom skyddad mot kroppsvsitation, husrannsakan och liknande intrång samt mot undersökning av brev eller annan förtrolig försändelse och mot hemlig avlyssning eller upptagning av telefonsamtal eller annat förtroligt meddelande.

Utöver vad som föreskrivs i första stycket är var och en gentemot det allmänna skyddad mot betydande intrång i den personliga integriteten, om det sker utan samtycke och innebär övervakning eller kartläggning av den enskildes personliga förhållanden. Lag (2010:1408).

7 § Ingen svensk medborgare får landsförvisas eller hindras att resa in i riket.

Ingen svensk medborgare som är eller har varit bosatt i riket får fråntas sitt medborgarskap. Det får dock föreskrivas att barn under arton år i fråga om sitt medborgarskap ska följa föräldrarna eller en av dem. Lag (2010:1408).

8 § Var och en är gentemot det allmänna skyddad mot frihetsberövanden. Den som är svensk medborgare är även i övrigt tillförsäkrad frihet att förflytta sig inom riket och att lämna det. Lag (2010:1408).

Rättssäkerhet

9 § Om en annan myndighet än en domstol har berövat någon friheten med anledning av brott eller misstanke om brott, ska han eller hon kunna få frihetsberövandet prövat av domstol utan oskäligt dröjsmål. Detta gäller dock inte när det är fråga om att till Sverige flytta över verkställighet av en frihetsberövande påföljd enligt en dom i en annan stat.

Även den som av någon annan anledning än som anges i första stycket har blivit omhändertagen tvångsvis, ska kunna få omhändertagandet prövat av domstol ut-

an oskäligt dröjsmål. Med prövning av domstol likställs i sådant fall prövning av en nämnd, om nämndens sammansättning är bestämd i lag och ordföranden i nämnden ska vara eller ha varit ordinarie domare.

Har prövningen inte uppdragits åt en myndighet som är behörig enligt första eller andra stycket, ska prövningen göras av allmän domstol. Lag (2010:1408).

10 § Ingen får dömas till straff eller annan brottspåföljd för en gärning som inte var belagd med brottspåföljd när den begicks. Inte heller får någon dömas till svårare brottspåföljd för gärningen än den som var föreskriven då. Vad som föreskrivs här om brottspåföljd gäller även förverkande och annan särskild rättsverkan av brott.

Skatt eller statlig avgift får inte tas ut i vidare mån än som följer av föreskrifter som gällde när den omständighet inträffade som utlöste skatt- eller avgiftsskyldigheten. Finner riksdagen att det finns särskilda skäl för det, får en lag dock innebära att skatt eller statlig avgift tas ut trots att lagen inte hade trätt i kraft när omständigheten inträffade, om regeringen eller ett riksdagsutskott då hade lämnat ett förslag om det till riksdagen. Med förslag jämställs ett meddelande i skrivelse från regeringen till riksdagen om att ett sådant förslag är att vänta. Vidare får riksdagen föreskriva undantag från första meningen, om riksdagen finner att det av särskilda skäl krävs i samband med krig, krigsfara eller svår ekonomisk kris. Lag (2010:1408).

11 § Domstol får inte inrättas för en redan begången gärning och inte heller för en viss tvist eller i övrigt för ett visst mål.

En rättegång ska genomföras rättvist och inom skälig tid. Förhandling vid domstol ska vara offentlig. Lag (2010:1408).

Skydd mot diskriminering

12 § Lag eller annan föreskrift får inte innebära att någon missgynnas därför att han eller hon tillhör en minoritet med hänsyn till etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande eller med hänsyn till sexuell läggning. Lag (2010:1408).

13 § Lag eller annan föreskrift får inte innebära att någon missgynnas på grund av sitt kön, om inte föreskriften utgör ett led i strävanden att åstadkomma jämställdhet mellan män och kvinnor eller avser värnplikt eller motsvarande tjänsteplikt. Lag (2010:1408).

Stridsåtgärder på arbetsmarknaden

14 § En förening av arbetstagare samt arbetsgivare och en förening av arbetsgivare har rätt att vidta stridsåtgärder på arbetsmarknaden, om inte annat följer av lag eller avtal. Lag (2010:1408).

Egendomsskydd och allemansrätt

15 § Vars och ens egendom är tryggad genom att ingen kan tvingas avstå sin egendom till det allmänna eller till någon enskild genom expropriation eller något annat sådant förfogande eller tåla att det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad utom när det krävs för att tillgodose angelägna allmänna intressen.

Den som genom expropriation eller något annat sådant förfogande tvingas avstå sin egendom ska vara

tillförsäkrad full ersättning för förlusten. Ersättning ska också vara tillförsäkrad den för vilken det allmänna inskränker användningen av mark eller byggnad på sådant sätt att pågående markanvändning inom berörd del av fastigheten avsevärt försvåras eller att skada uppkommer som är betydande i förhållande till värdet på denna del av fastigheten. Ersättningen ska bestämmas enligt grunder som anges i lag.

Vid inskränkningar i användningen av mark eller byggnad som sker av hälsoskydds-, miljöskydds- eller säkerhetsskäl gäller dock vad som följer av lag i fråga om rätt till ersättning.

Alla ska ha tillgång till naturen enligt allemansrätten oberoende av vad som föreskrivits ovan. Lag (2010:1408).

Upphovsrätt

16 § Författare, konstnärer och fotografer äger rätt till sina verk enligt bestämmelser som meddelas i lag. Lag (2010:1408).

Näringsfrihet

17 § Begränsningar i rätten att driva näring eller utöva yrke får införas endast för att skydda angelägna allmänna intressen och aldrig i syfte enbart att ekonomiskt gynna vissa personer eller företag.

Samernas rätt att bedriva renskötsel regleras i lag. Lag (2010:1408).

Utbildning och forskning

18 § Alla barn som omfattas av den allmänna skolplikten har rätt till kostnadsfri grundläggande utbildning i allmän skola. Det allmänna ska svara också för att högre utbildning finns.

Forskningens frihet är skyddad enligt bestämmelser som meddelas i lag. Lag (2010:1408).

Europakonventionen

19 § Lag eller annan föreskrift får inte meddelas i strid med Sveriges åtaganden på grund av den europeiska konventionen angående skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna. Lag (2010:1408).

Försättningar för begränsningar av fri- och rättigheter

20 § Följande fri- och rättigheter får, i den utsträckning som medges i 21–24 §§, begränsas genom lag:

1. yttrandefriheten, informationsfriheten, mötesfriheten, demonstrationsfriheten och föreningsfriheten (1 § första stycket 1–5),

2. skyddet mot annat kroppsligt ingrepp än som avses i 4 och 5 §§, mot kroppsvsitation, husrannsakan och liknande intrång, mot intrång i förtroliga försändelser och meddelanden samt i övrigt mot intrång som innebär övervakning och kartläggning av den enskildes personliga förhållanden (6 §),

3. rörelsefriheten (8 §), och

4. offentligheten vid domstolsförhandling (11 § andra stycket andra meningen).

Efter bemyndigande i lag får de i första stycket angivna fri- och rättigheterna begränsas genom annan författning i de fall som anges i 8 kap. 5 § och i fråga om förbud att röja sådant som någon fått kännedom

om i allmän tjänst eller under utövande av tjänsteplikt. I samma ordning får mötesfriheten och demonstrationsfriheten begränsas även i de fall som anges i 24 § första stycket andra meningen. Lag (2010:1408).

21 § Begränsningar enligt 20 § får göras endast för att tillgodose ändamål som är godtagbara i ett demokratiskt samhälle. Begränsningen får aldrig gå utöver vad som är nödvändigt med hänsyn till det ändamål som har föranlett den och inte heller sträcka sig så långt att den utgör ett hot mot den fria åsiktsbildningen såsom en av folkstyrelsens grundvalar. Begränsningen får inte göras enbart på grund av politisk, religiös, kulturell eller annan sådan åskådning. Lag (2010:1408).

22 § Ett förslag till lag enligt 20 § ska, om det inte avslås av riksdagen, på yrkande av lägst tio av dess ledamöter vila i minst tolv månader från det att det första utskottsytttrandet över förslaget anmäldes i riksdagens kammare. Riksdagen får dock anta förslaget direkt, om minst fem sjättedelar av de röstande enas om beslutet.

Första stycket gäller inte förslag till lag om fortsatt giltighet i högst två år av lag. Det gäller inte heller förslag till lag som enbart rör

1. förbud att röja sådant som någon har fått kännedom om i allmän tjänst eller under utövande av tjänsteplikt och vars hemlighållande är nödvändigt med hänsyn till något av de intressen som anges i 2 kap. 2 § tryckfrihetsförordningen,

2. husrannsakan eller liknande intrång, eller

3. frihetsstraff som påföljd för viss gärning.

Konstitutionsutskottet prövar för riksdagens del om första stycket är tillämpligt i fråga om ett visst lagförslag. Lag (2010:1408).

23 § Yttrandefriheten och informationsfriheten får begränsas med hänsyn till rikets säkerhet, folkförsörjningen, allmän ordning och säkerhet, enskildas anseende, privatlivets helgd eller förebyggandet och beivrandet av brott. Vidare får friheten att yttra sig i näringsverksamhet begränsas. I övrigt får begränsningar av yttrandefriheten och informationsfriheten göras endast om särskilt viktiga skäl föranleder det.

Vid bedömandet av vilka begränsningar som får göras med stöd av första stycket ska särskilt beaktas vikten av vidaste möjliga yttrandefrihet och informationsfrihet i politiska, religiösa, fackliga, vetenskapliga och kulturella angelägenheter.

Att meddela föreskrifter som utan avseende på yttrandens innehåll närmare reglerar ett visst sätt att sprida eller ta emot yttranden anses inte som en begränsning av yttrandefriheten och informationsfriheten. Lag (2010:1408).

24 § Mötesfriheten och demonstrationsfriheten får begränsas av hänsyn till ordning och säkerhet vid sammankomsten eller demonstrationen eller till trafiken. I övrigt får dessa friheter begränsas endast av hänsyn till rikets säkerhet eller för att motverka farstot.

Föreningsfriheten får begränsas endast när det gäller sammanslutningar som ägnar sig åt eller understöder terrorism eller vilkas verksamhet är av militär eller liknande natur eller innebär förföljelse av en folkgrupp på grund av etniskt ursprung, hudfärg eller annat liknande förhållande. Lag (2022:1565).

25 § För andra än svenska medborgare här i riket får särskilda begränsningar göras genom lag i fråga om följande fri- och rättigheter:

STATSRÄTT 1.1

Regeringsform (1974:152) kap. 3

1. yttrandefriheten, informationsfriheten, mötesfriheten, demonstrationsfriheten, föreningsfriheten och religionsfriheten (1 § första stycket),

2. skyddet mot tvång att ge till känna åskådning (2 § första meningen),

3. skyddet mot kroppsligt ingrepp även i annat fall än som avses i 4 och 5 §§, mot kroppsvisitation, husrannsakan och liknande intrång, mot intrång i förtroliga försändelser och meddelanden samt i övrigt mot intrång som innebär övervakning och kartläggning av den enskildes personliga förhållanden (6 §),

4. skyddet mot frihetsberövande (8 § första meningen),

5. rätten till domstolsprövning av frihetsberövande av annan anledning än brott eller misstanke om brott (9 § andra och tredje styckena),

6. offentligheten vid domstolsförhandling (11 § andra stycket andra meningen),

7. författarens, konstnärers och fotografers rätt till sina verk (16 §),

8. rätten att driva näring eller utöva yrke (17 §),

9. skyddet för forskningens frihet (18 § andra stycket), och

10. skyddet mot ingrepp på grund av åskådning (21 § tredje meningen).

På sådana föreskrifter om särskilda begränsningar som avses i första stycket ska 22 § första stycket, andra stycket första meningen samt tredje stycket tillämpas. Lag (2010:1408).

3 kap. Riksdagen

Riksdagens bildande och sammansättning

1 § Riksdagen utses genom fria, hemliga och direkta val.

Vid sådant val sker röstning på parti med möjlighet för väljarna att lämna särskild personröst. Lag (2014:1385).

2 § Riksdagen består av en kammare med 349 ledamöter. För ledamöterna ska det finnas ersättare. Lag (2010:1408).

Ordinarie val

3 § Ordinarie val till riksdagen hålls vart fjärde år. Lag (2010:1408).

Rösträtt och valbarhet

4 § Rösträtt vid val till riksdagen har varje svensk medborgare som är eller någon gång har varit bosatt i riket och har fyllt arton år.

Endast den som uppfyller villkoren för rösträtt kan vara ledamot av riksdagen eller ersättare för ledamot.

Frågan om någon har rösträtt avgörs på grundval av en före valet upprättad röstlängd. Lag (2010:1408).

Valkretsar

5 § För val till riksdagen är riket indelat i valkretsar. Lag (2010:1408).

Mandatfördelningen mellan valkretsarna

6 § Av mandaten i riksdagen är 310 fasta valkretsmandat och 39 utjämningsmandat.

De fasta valkretsmandaten fördelas mellan valkretsarna på grundval av en beräkning av förhållandet mel-

lan antalet röstberättigade i varje valkrets och antalet röstberättigade i hela riket. Fördelningen fastställs för fyra år i sänder. Lag (2010:1408).

Mandatfördelningen mellan partierna

7 § Mandaten fördelas mellan partier som anmält sitt deltagande i valet i enlighet med bestämmelser som meddelas i särskild lag.

Endast partier som har fått minst fyra procent av rösterna i hela riket får delta i fördelningen av mandaten. Ett parti som har fått färre röster får dock delta i fördelningen av de fasta valkretsmandaten i en valkrets där partiet har fått minst tolv procent av rösterna. Lag (2014:1385).

8 § De fasta valkretsmandaten fördelas på varje valkrets proportionellt mellan partierna på grundval av valresultatet i valkretsen.

Om ett parti vid fördelningen av fasta valkretsmandat enligt första stycket har fått fler mandat i hela riket än vad som motsvarar en proportionell representation i riksdagen för partiet ska överskjutande mandat återföras och fördelas mellan övriga partier enligt bestämmelser som meddelas i särskild lag.

Utgjmningsmandaten fördelas mellan partierna så, att fördelningen av alla mandat i riksdagen, med undantag av de fasta valkretsmandat som har tillfallit ett parti med mindre än fyra procent av rösterna, blir proportionell mot röstetalet i hela riket för de partier som deltar i fördelningen. Om ett parti vid fördelningen av de fasta valkretsmandaten har fått så många mandat som motsvarar den proportionella representationen i riksdagen för partiet, bortses vid fördelningen av utjämningsmandaten från partiet och de fasta valkretsmandat som det har fått. Sedan utjämningsmandaten har fördelats mellan partierna, tillförs de valkretsar.

Vid mandatfördelningen mellan partierna används uddatalsmetoden med första divisorn jämkad till 1, 2. Lag (2014:1385).

9 § För varje mandat som ett parti har fått utses en riksdagsledamot samt ersättare för honom eller henne. Lag (2010:1408).

Valperiod

10 § Varje val gäller för tiden från det att den nyvalda riksdagen har samlats till dess den närmast därefter valda riksdagen samlas.

Den nyvalda riksdagen samlas på den femtonde dagen efter valdagen, dock tidigast på den fjärde dagen efter det att valresultatet har kungjorts. Lag (2010:1408).

Extra val

11 § Regeringen får besluta om extra val till riksdagen mellan ordinarie val. Extra val ska hållas inom tre månader efter beslutet.

Efter val till riksdagen får regeringen inte besluta om extra val förrän tre månader har gått från den nyvalda riksdagens första sammanträde. Regeringen får inte heller besluta om extra val under den tid då dess ledamöter, efter det att samtliga har entledigats, uppehåller sina befattningar till dess en ny regering ska tillträda.

Bestämmelser om extra val i visst fall finns i 6 kap. 5 §. Lag (2010:1408).

Överklagande av val

12 § Val till riksdagen får överklagas hos en av riksdagen utsedd valprövningsnämnd. Nämndens beslut får inte överklagas.

Den som har valts till riksdagsledamot utövar sitt uppdrag även om valet har överklagats. Ändras valet, intar en ny ledamot sin plats så snart ändringen har kungjorts. Det gäller också för ersättare.

Valprövningsnämnden består av en ordförande, som ska vara eller ha varit ordinarie domare och som inte får tillhöra riksdagen, och sex andra ledamöter. Ledamöterna väljs efter varje ordinarie val, så snart valet har vunnit laga kraft, för tiden till dess nytt val till nämnden har ägt rum. Ordföranden väljs särskilt. **Lag (2010:1408).**

Ytterligare bestämmelser

13 § Ytterligare bestämmelser om det som anges i 3–12 §§ och om utseende av ersättare för riksdagsledamöterna meddelas i riksdagsordningen eller annan särskild lag. **Lag (2014:1385).**

4 kap. Riksdagsarbetet

Riksmöte

1 § Riksdagen sammanträder till riksmöte varje år. Riksmötet hålls i Stockholm, om inte riksdagen eller talmannen bestämmer annat av hänsyn till riksdagens säkerhet eller frihet. **Lag (2010:1408).**

Talmannen

2 § Riksdagen väljer inom sig för varje valperiod en talman samt en förste, en andre och en tredje vice talman. **Lag (2010:1408).**

Utskotten

3 § Riksdagen väljer inom sig utskott, däribland ett konstitutionsutskott och ett finansutskott, enligt bestämmelser i riksdagsordningen. **Lag (2010:1408).**

Rätten att väcka förslag

4 § Regeringen och varje riksdagsledamot får, i enlighet med bestämmelser i riksdagsordningen, väcka förslag i fråga om allt som kan komma under riksdagens prövning, om inte annat anges i denna regeringsform. **Lag (2010:1408).**

Ärendenas beredning

5 § Ett ärende som har väckts av regeringen eller en riksdagsledamot bereds av ett utskott innan det avgörs, om inte annat anges i denna regeringsform. **Lag (2010:1408).**

Ärendenas avgörande

6 § När ett ärende ska avgöras i kammaren, får varje riksdagsledamot och varje statsråd yttra sig i enlighet med de närmare bestämmelser som meddelas i riksdagsordningen.

I riksdagsordningen meddelas också bestämmelser om jäv. **Lag (2010:1408).**

7 § Vid omröstning i kammaren gäller som riksdagens beslut den mening som mer än hälften av de rös-

tande enas om, om inte något annat anges i denna regeringsform eller, när det gäller frågor som hör till förandet i riksdagen, i huvudbestämmelse i riksdagsordningen. Bestämmelser om förandet vid lika röstetal meddelas i riksdagsordningen. **Lag (2010:1408).**

Uppföljning och utvärdering

8 § Varje utskott följer upp och utvärderar riksdagsbeslut inom utskottets ämnesområde. **Lag (2010:1408).**

Offentlighet i kammaren

9 § Sammanträden i kammaren är offentliga.

Ett sammanträde får dock hållas inom stängda dörrar enligt bestämmelser i riksdagsordningen. **Lag (2010:1408).**

Ledamöternas ställning

10 § Riksdagsledamöter och ersättare får fullgöra uppdrag som ledamot utan att hindras av tjänsteuppgift eller annan sådan skyldighet. **Lag (2010:1408).**

11 § En riksdagsledamot eller en ersättare får inte lämna sitt uppdrag utan att riksdagen har medgett det.

När det finns anledning till det, ska Valprövningsnämnden självman pröva om en ledamot eller en ersättare är behörig enligt 3 kap. 4 § andra stycket. Den som förklaras obehörig är därmed skild från sitt uppdrag.

En ledamot eller en ersättare får i annat fall skiljas från uppdraget endast om han eller hon genom brott har visat sig uppenbart olämplig för uppdraget. Beslut om detta fattas av domstol. **Lag (2010:1408).**

12 § Talan får inte väckas mot den som utövar eller har utövat uppdrag som riksdagsledamot på grund av hans eller hennes yttranden eller gärningar under utövandet av uppdraget, utan att riksdagen har medgett det genom ett beslut som minst fem sjättedelar av de röstande har enats om. Utan ett sådant medgivande får en sådan person inte heller berövas friheten eller hindras från att resa inom riket på grund av yttranden eller gärningar under utövandet av uppdraget.

Misstänks en riksdagsledamot för brott i annat fall, ska bestämmelser i lag om gripande, anhållande eller häktning tillämpas endast om han eller hon erkänner brottet eller har tagits på bar gärning eller om det är fråga om ett brott för vilket det inte är föreskrivet lindrigare straff än fängelse i två år. **Lag (2010:1408).**

13 § Under den tid som en riksdagsledamot är riksdagens talman eller tillhör regeringen utövas hans eller hennes uppdrag som riksdagsledamot av en ersättare. Riksdagen kan i riksdagsordningen föreskriva att en ersättare ska träda i en riksdagsledamots ställe när han eller hon är ledig.

Bestämmelserna i 10 § och 12 § första stycket gäller även för talmannen och hans eller hennes uppdrag.

För en ersättare som utövar uppdrag som riksdagsledamot gäller bestämmelserna om ledamot. **Lag (2010:1408).**

Ytterligare bestämmelser

14 § Ytterligare bestämmelser om riksdagsarbetet meddelas i riksdagsordningen. **Lag (2010:1408).**

STATSRÄTT 1.1

Regeringsform (1974:152) kap. 5

5 kap. Statschefen

1 § Av 1 kap. 5 § framgår att konungen eller drottning som enligt successionsordningen innehar Sveriges tron är rikets statschef. **Lag (2010:1408).**

2 § Som statschef får endast den tjänstgöra som är svensk medborgare och har fyllt arton år. Han eller hon får inte samtidigt vara statsråd eller utöva uppdrag som talman eller riksdagsledamot. **Lag (2010:1408).**

3 § Statschefen ska hållas underrättad om rikets angelägenheter av statsministern. När det behövs sammanträder regeringen i konselj under statschefens ordförandeskap.

Innan statschefen reser utomlands ska han eller hon samråda med statsministern. **Lag (2010:1408).**

4 § Om konungen eller drottning som är statschef är förhindrad att fullgöra sina uppgifter, inträder enligt gällande tronföljd medlem av konungahuset, som inte är förhindrad, för att som tillfällig riksföreståndare fullgöra statschefens uppgifter. **Lag (2010:1408).**

5 § Om konungahuset utslocknar väljer riksdagen en riksföreståndare som ska fullgöra statschefens uppgifter tills vidare. Riksdagen väljer samtidigt en vice riksföreståndare.

Detsamma gäller om konungen eller drottning som är statschef dör eller avgår och tronföljaren ännu inte har fyllt arton år. **Lag (2010:1408).**

6 § Om konungen eller drottning som är statschef under en sammanhängande tid av sex månader inte har fullgjort eller kunnat fullgöra sina uppgifter, ska regeringen anmäla det till riksdagen. Riksdagen beslutar om konungen eller drottningen ska anses ha avgått. **Lag (2010:1408).**

7 § Riksdagen kan välja någon att efter regeringens förordnande tjänstgöra som tillfällig riksföreståndare när ingen med behörighet enligt 4 eller 5 § kan tjänstgöra.

Talmannen eller, om han eller hon har förhinder, vice talman tjänstgör efter regeringens förordnande som tillfällig riksföreståndare, när ingen annan behörig kan tjänstgöra. **Lag (2010:1408).**

8 § Konungen eller drottning som är statschef kan inte åtalas för sina gärningar. En riksföreståndare kan inte åtalas för sina gärningar som statschef. **Lag (2010:1408).**

6 kap. Regeringen

Regerings sammansättning

1 § Regeringen består av statsministern och övriga statsråd.

Statsministern utses enligt bestämmelserna i 4–6 §§. Statsministern tillsätter övriga statsråd. **Lag (2010:1408).**

2 § Statsråden ska vara svenska medborgare.

Ett statsråd får inte inneha någon anställning. Han eller hon får inte heller inneha något uppdrag eller utöva någon verksamhet som kan rubba förtroendet för honom eller henne. **Lag (2010:1408).**

Statsministeromröstning efter val

3 § En nyvald riksdag ska senast två veckor efter det att den samlats genom omröstning pröva frågan om statsministern har tillräckligt stöd i riksdagen. Om

mer än hälften av riksdagens ledamöter röstar nej, ska statsministern entledigas.

Omröstningen ska inte hållas om statsministern redan har entledigats. **Lag (2010:1408).**

Regeringsbildningen

4 § När en statsminister ska utses, kallar talmannen företrädare för varje partigrupp inom riksdagen till samråd. Talmannen överlägger med vice talmännen och lämnar sedan förslag till riksdagen.

Riksdagen ska inom fyra dagar, utan beredning i utskott, pröva förslaget genom omröstning. Om mer än hälften av riksdagens ledamöter röstar mot förslaget, är det förkastat. I annat fall är det godkänt. **Lag (2010:1408).**

5 § Förkastar riksdagen talmannens förslag, ska förslaget enligt 4 § upprepas. Har riksdagen fyra gånger förkastat talmannens förslag, ska förslaget avbrytas och återupptas först sedan val till riksdagen har hållits. Om inte ordinarie val ändå ska hållas inom tre månader, ska extra val hållas inom samma tid. **Lag (2010:1408).**

6 § När riksdagen har godkänt ett förslag om ny statsminister, ska han eller hon så snart det kan ske anmäla de övriga statsråden för riksdagen. Därefter äger regeringsskifte rum vid en särskild konselj inför statschefen eller, om statschefen har förhinder, inför talmannen. Talmannen ska alltid kallas till konseljen.

Talmannen utfärdar förordnande för statsministern på riksdagens vägnar. **Lag (2010:1408).**

Entledigande av statsministern eller annat statsråd

7 § Förklarar riksdagen att statsministern eller något annat statsråd inte har riksdagens förtroende, ska talmannen entlediga statsrådet. Om regeringen kan besluta om extra val till riksdagen och gör det inom en vecka från misstroendeförklaringen, ska något entledigande dock inte ske.

I 3 § finns bestämmelser om entledigande av statsministern med anledning av en statsministeromröstning efter val. **Lag (2010:1408).**

8 § Ett statsråd ska entledigas om han eller hon begär det, statsministern av talmannen och ett annat statsråd av statsministern. Statsministern får även i andra fall entlediga statsråd. **Lag (2010:1408).**

9 § Om statsministern entledigas eller dör, ska talmannen entlediga de övriga statsråden. **Lag (2010:1408).**

Ställföreträdare för statsministern

10 § Statsministern kan bland de övriga statsråden utse någon att i egenskap av ställföreträdare vid förhinder för statsministern fullgöra hans eller hennes uppgifter. Har någon ställföreträdare inte utsetts eller har också ställföreträdaren förhinder, fullgörs statsministerns uppgifter i stället av den av de tjänstgörande statsråden som har varit statsråd längst tid. Om två eller flera har varit statsråd lika länge, har den äldste av dem företräde. **Lag (2010:1408).**

Övergångsregering

11 § Har regeringens samtliga ledamöter entledigats, uppehåller de sina befattningar till dess en ny regering har tillträtt. Har ett annat statsråd än statsminis-

tern entledigats på egen begäran, uppehåller han eller hon sin befattning till dess en efterträdare har tillträtt, om statsministern begär det. Lag (2010:1408).

Förhinder för talmannen

12 § Om talmannen har förhinder övertar en vice talman de uppgifter som talmannen har enligt detta kapitel. Lag (2010:1408).

7 kap. Regeringsarbetet

Regeringskansliet och dess uppgifter

1 § För att bereda regeringsärenden och för att biträda regeringen och statsråden i deras verksamhet i övrigt ska det finnas ett regeringskansli. I detta ingår departement för olika verksamhetsgrenar. Regeringen fördelar ärendena mellan departementen. Statsministern utser bland statsråden chefer för departementen. Lag (2010:1408).

Ärendenas beredning

2 § Vid beredningen av regeringsärenden ska behövliga upplysningar och yttranden inhämtas från berörda myndigheter. Upplysningar och yttranden ska också i den omfattning som behövs inhämtas från kommuner. Även sammanslutningar och enskilda ska i den omfattning som behövs ges möjlighet att yttra sig. Lag (2010:1408).

3 § Regeringsärenden avgörs av regeringen vid regeringssammanträde.

Regeringsärenden som gäller verkställighet inom försvarsmakten av författningar eller särskilda regeringsbeslut kan dock, i den omfattning som anges i lag, under statsministerns överinseende avgöras av chefen för det departement som ärendena hör till. Lag (2010:1408).

4 § Statsministern kallar övriga statsråd till regeringssammanträde och är ordförande vid sammanträdet. Minst fem statsråd ska delta i regeringssammanträdet. Lag (2010:1408).

5 § Vid ett regeringssammanträde är departementschefen föredragande i de ärenden som hör till hans eller hennes departement. Statsministern kan dock förordna att ett ärende eller en grupp av ärenden, som hör till ett visst departement, ska föredras av ett annat statsråd än departementschefen. Lag (2010:1408).

Protokoll och skiljaktig mening

6 § Vid regeringssammanträden ska protokoll föras. Skiljaktiga meningar ska antecknas i protokollet. Lag (2010:1408).

7 § Författningar, förslag till riksdagen och andra beslut som ska expedieras ska för att bli gällande skrivas under eller på annat sätt bekräftas av statsministern eller ett annat statsråd på regeringens vägnar. Regeringen kan dock genom förordning föreskriva att en tjänsteman i särskilda fall ska få skriva under eller på annat sätt bekräfta beslut som ska expedieras.

Besluten ska bekräftas genom ett förfarande som uppfyller höga krav på säkerhet. Lag (2022:1600).

8 kap. Lagar och andra föreskrifter

1 § Föreskrifter meddelas av riksdagen genom lag och av regeringen genom förordning. Föreskrifter kan

också, efter bemyndigande av riksdagen eller regeringen, meddelas av andra myndigheter än regeringen och av kommuner.

Ett bemyndigande att meddela föreskrifter ska alltid ges i lag eller förordning. Lag (2010:1408).

Föreskrifter som meddelas genom lag

2 § Föreskrifter ska meddelas genom lag om de avser

1. enskildas personliga ställning och deras personliga och ekonomiska förhållanden inbördes,

2. förhållandet mellan enskilda och det allmänna under förutsättning att föreskrifterna gäller skyldigheter för enskilda eller i övrigt avser ingrepp i enskildas personliga eller ekonomiska förhållanden,

3. grunderna för kommunernas organisation och verksamhetsformer och för den kommunala beskattningen samt kommunernas befogenheter i övrigt och deras åligganden,

4. trossamfund och grunderna för Svenska kyrkan som trossamfund,

5. rådgivande folkomröstning i hela riket och förfarandet vid folkomröstning i en grundlagsfråga, eller

6. val till Europaparlamentet.

Även av andra bestämmelser i denna regeringsform och av annan grundlag följer att föreskrifter av visst innehåll ska meddelas genom lag. Lag (2010:1408).

Föreskrifter som meddelas av regeringen

3 § Riksdagen kan bemyndiga regeringen att meddela föreskrifter enligt 2 § första stycket 2 och 3. Föreskrifterna får dock inte avse

1. annan rättsverkan av brott än böter,

2. skatt, utom tull på införsel av varor, eller

3. konkurs eller utsökning.

Riksdagen kan i lag, som innehåller ett bemyndigande enligt första stycket, föreskriva även annan rättsverkan av brott än böter för överträdelse av en föreskrift som meddelas av regeringen med stöd av bemyndigandet. Lag (2010:1408).

4 § Riksdagen kan bemyndiga regeringen att meddela föreskrifter enligt 2 § första stycket 1–3 om anstånd med att fullgöra förpliktelser. Lag (2010:1408).

5 § Riksdagen kan i en lag bemyndiga regeringen att meddela föreskrifter om

1. när lagen ska träda i kraft,

2. när delar av lagen ska börja eller upphöra att tillämpas, eller

3. tillämpning av lagen i förhållande till ett annat land eller en mellanfolklig organisation.

Lag (2010:1408).

6 § Föreskrifter som regeringen meddelat med stöd av ett bemyndigande enligt denna regeringsform ska underställas riksdagen för prövning om riksdagen bestämmer det. Lag (2010:1408).

7 § Regeringen får utöver vad som följer av 3–5 §§ meddela

1. föreskrifter om verkställighet av lag, och

2. föreskrifter som inte enligt grundlag ska meddelas av riksdagen.

Regeringens föreskrifter enligt första stycket får inte avse riksdagen eller dess myndigheter. Regeringen får inte heller med stöd av bestämmelsen i första stycket 2 meddela föreskrifter som avser den kommunala beskattningen. Lag (2010:1408).

STATSRÄTT 1.1

Regeringsform (1974:152) kap. 8

8 § Att regeringen får meddela föreskrifter i ett visst ämne hindrar inte att riksdagen meddelar föreskrifter i samma ämne. **Lag (2010:1408).**

Föreskrifter som meddelas av andra än riksdagen och regeringen

9 § Riksdagen kan bemyndiga en kommun att meddela föreskrifter enligt 2 § första stycket 2 om föreskrifterna avser

1. avgifter, eller

2. skatt som syftar till att reglera trafikförhållanden i kommunen.

Lag (2010:1408).

10 § Om riksdagen enligt detta kapitel bemyndigar regeringen att meddela föreskrifter i ett visst ämne, kan riksdagen också medge att regeringen bemyndigar en förvaltningsmyndighet eller en kommun att meddela föreskrifter i ämnet. **Lag (2010:1408).**

11 § Regeringen får bemyndiga en myndighet under regeringen eller någon av riksdagens myndigheter att meddela föreskrifter enligt 7 §. Ett bemyndigande till riksdagens myndigheter får dock inte avse förhållanden inom riksdagen eller dess myndigheter. **Lag (2010:1408).**

12 § Föreskrifter som en myndighet under regeringen meddelat med stöd av ett bemyndigande enligt 10 eller 11 § ska underställas regeringen för prövning om regeringen bestämmer det. **Lag (2010:1408).**

13 § Riksdagen kan bemyndiga Riksbanken att meddela föreskrifter inom dess ansvarsområden enligt 9 kap. och dess övriga uppgifter i fråga om det finansiella systemet, kontanter och andra betalningsmedel, fredstida krissituationer och höjd beredskap och internationell verksamhet.

Riksdagen kan bemyndiga riksdagens myndigheter att meddela föreskrifter som avser förhållanden inom riksdagen eller dess myndigheter. **Lag (2022:1566).**

Stiftande av grundlag och riksdagsordningen

14 § Grundlag stiftas genom två likalydande beslut. Genom det första beslutet antas grundlagsförslaget som vilande. Det andra beslutet får inte fattas tidigare än att det efter det första beslutet har hållits val till riksdagen i hela riket och den nyvalda riksdagen har samlats. Det ska dessutom gå minst nio månader mellan den tidpunkt då ärendet första gången anmäldes i riksdagens kammare och valet, om inte konstitutionsutskottet beslutar om undantag. Ett sådant beslut ska fattas senast vid ärendets beredning och minst fem sjätte-delar av ledamöterna måste rösta för beslutet. **Lag (2010:1408).**

15 § Riksdagen får inte såsom vilande anta ett förslag om stiftande av grundlag som är oförenligt med ett annat vilande grundlagsförslag, utan att samtidigt avslå det först antagna förslaget. **Lag (2010:1408).**

16 § Folkomröstning om ett vilande grundlagsförslag ska hållas, om det yrkas av minst en tiondel av riksdagens ledamöter och minst en tredjedel av ledamöterna röstar för yrkandet. Ett sådant yrkande ska framställas inom femton dagar från det att riksdagen antog grundlagsförslaget som vilande. Yrkandet ska inte beredas i utskott.

Folkomröstningen ska hållas samtidigt med det val till riksdagen som avses i 14 §. Vid omröstningen får de som har rösträtt vid valet förklara om de godtar det

vilande grundlagsförslaget eller inte. Förslaget är förkastat, om de som röstat mot förslaget är fler än de som röstat för förslaget och de som röstat mot till antalet är fler än hälften av dem som har avgett godkända röster vid riksdagsvalet. I annat fall tar riksdagen upp förslaget till slutlig prövning. **Lag (2010:1408).**

17 § Riksdagsordningen stiftas på det sätt som anges i 14 § första–tredje meningarna och 15 §. Den kan också stiftas genom endast ett beslut, om minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften av riksdagens ledamöter röstar för beslutet.

Tilläggsbestämmelser i riksdagsordningen meddelas dock i samma ordning som lag i allmänhet.

Första stycket tillämpas också vid stiftande av sådan lag som avses i 2 § första stycket 4. **Lag (2010:1408).**

Ändring och upphävande av lag

18 § En lag får inte ändras eller upphävas på annat sätt än genom lag.

I fråga om ändring eller upphävande av grundlag eller riksdagsordningen tillämpas 14–17 §§. Vid ändring eller upphävande av sådan lag som avses i 2 § första stycket 4 tillämpas 17 § första stycket. **Lag (2010:1408).**

Utfärdande och kungörande av föreskrifter

19 § En beslutad lag ska utfärdas av regeringen så snart som möjligt. En lag med sådana föreskrifter om riksdagen eller dess myndigheter som inte ska tas in i grundlag eller riksdagsordningen kan dock utfärdas av riksdagen.

Lagar ska kungöras så snart som möjligt. Detsamma gäller förordningar, om inte annat anges i lag. **Lag (2010:1408).**

Lagrådet

20 § För att lämna yttranden över lagförslag ska det finnas ett lagråd, där det ingår domare eller, vid behov, tidigare domare i Högsta domstolen och Högsta förvaltningsdomstolen. Närmare bestämmelser om Lagrådets sammansättning och tjänstgöring meddelas i lag. **Lag (2010:1408).**

21 § Yttrande från Lagrådet inhämtas av regeringen eller, enligt vad som närmare anges i riksdagsordningen, av ett riksdagsutskott eller ett annat riksdagsorgan.

Ett yttrande ska inhämtas innan riksdagen beslutar

1. grundlag om tryckfriheten eller om motsvarande frihet att yttra sig i ljudradio, television och vissa liknande överföringar, offentliga uppspelningar ur en databas samt tekniska upptagningar,

2. lag om begränsning av rätten att ta del av allmänna handlingar,

3. lag som avses i 2 kap. 14–16 §§, 20 § eller 25 §,

4. lag om behandling av personuppgifter som är helt eller delvis automatiserad,

5. lag om kommunal beskattning eller lag som innebär åligganden för kommunerna,

6. lag som avses i 2 § första stycket 1 eller 2 eller lag som avses i 11 eller 12 kap., eller

7. lag som ändrar eller upphäver en lag enligt 1–6.

Bestämmelserna i andra stycket gäller dock inte, om Lagrådets granskning skulle sakna betydelse på grund av frågans beskaffenhet eller skulle fördröja lagstiftningsfrågans behandling så att avsevärt men uppkommer. Föreslår regeringen att riksdagen ska meddela lag

i något av de ämnen som avses i andra stycket och har Lagrådets yttrande dessförinnan inte inhämtats, ska regeringen samtidigt redovisa skälen för detta för riksdagen. Att Lagrådet inte har hörts över ett lagförslag utgör aldrig hinder mot att lagen tillämpas. Lag (2022:1529).

22 § Lagrådets granskning ska avse

1. hur förslaget förhåller sig till grundlagarna och rättsordningen i övrigt,
 2. hur förslagets föreskrifter förhåller sig till varandra,
 3. hur förslaget förhåller sig till rättssäkerhetens krav,
 4. om förslaget är utformat så att lagen kan antas tillgodose de syften som har angetts, och
 5. vilka problem som kan uppstå vid tillämpningen.
- Lag (2010:1408).

9 kap. Finansmakten**Beslut om statens inkomster och utgifter**

1 § Riksdagen beslutar om skatter och avgifter till staten samt om statens budget. Lag (2010:1408).

Förslag till budget

2 § Regeringen lämnar en budgetproposition till riksdagen. Lag (2010:1408).

Beslut om budget

3 § Riksdagen beslutar om budget för det följande budgetåret eller, om det finns särskilda skäl, för en annan budgetperiod. Riksdagen beslutar därvid om en beräkning av statens inkomster och om anslag för bestämda ändamål.

Riksdagen kan besluta att ett särskilt anslag ska utgå för en annan tid än budgetperioden.

Riksdagen kan besluta att statens inkomster får tas i anspråk för bestämda ändamål på annat sätt än genom beslut om anslag. Lag (2010:1408).

4 § Under budgetperioden kan riksdagen besluta om en ny beräkning av statens inkomster och om nya eller ändrade anslag. Lag (2010:1408).

5 § Om riksdagen inte har beslutat om en budget före budgetperiodens början, beslutar riksdagen i den omfattning som behövs om anslag för tiden till dess en budget har beslutats. Riksdagen kan uppdraga åt finansutskottet att fatta ett sådant beslut på riksdagens vägnar.

Om riksdagen inte har beslutat om anslag enligt första stycket för ett visst ändamål, ska den senaste budgeten, med de ändringar som följer av andra beslut av riksdagen, gälla till dess anslag beslutats. Lag (2010:1408).

Riktlinjebeslut

6 § Riksdagen kan besluta om riktlinjer för statens verksamhet även för tid efter den följande budgetperioden. Lag (2010:1408).

Användning av anslag och inkomster

7 § Anslag och inkomster får inte användas på annat sätt än vad riksdagen har bestämt. Lag (2010:1408).

Statens tillgångar och åtaganden

8 § Regeringen förvaltar och förfogar över statens tillgångar, om de inte avser riksdagens myndigheter eller i lag har avsatts till särskild förvaltning.

Regeringen får inte utan att riksdagen har medgett det ta upp lån eller göra andra ekonomiska åtaganden för staten. Lag (2010:1408).

9 § Riksdagen beslutar om grunder för förvaltningen av och förfogandet över statens tillgångar. Riksdagen kan också besluta att en åtgärd av ett visst slag inte får vidtas utan att riksdagen har medgett det. Lag (2010:1408).

Årsredovisning för staten

10 § Regeringen lämnar efter budgetperiodens slut en årsredovisning för staten till riksdagen. Lag (2010:1408).

Ytterligare bestämmelser om budgeten

11 § Ytterligare bestämmelser om riksdagens och regeringens befogenheter och skyldigheter i fråga om budgeten meddelas i riksdagsordningen eller särskild lag. Lag (2010:1408).

Valutapolitiken

12 § Regeringen har ansvaret för övergripande valutapolitiska frågor. Övriga bestämmelser om valutapolitiken meddelas i lag. Lag (2010:1408).

Riksbanken

13 § Riksbanken är rikets centralbank och en myndighet under riksdagen. Riksbanken ansvarar för att

1. utforma och genomföra penningpolitiken,
2. genomföra valutainterventioner,
3. inneha och förvalta en valutareserv,
4. främja ett väl fungerande betalningssystem, och
5. utföra andra grundläggande uppgifter som följer av särskild lag.

Lag (2022:1566).

14 § Endast Riksbanken har rätt att ge ut sedlar och mynt. Föreskrifter om utgivning och giltighet av sedlar och mynt meddelas genom lag. Lag (2022:1566).

15 § Ingen myndighet får bestämma hur Riksbanken ska besluta i frågor som den ansvarar för enligt 13 §. Inom dessa ansvarsområden får Riksbanken inte heller begära eller ta emot instruktioner från någon. Lag (2022:1566).

16 § Riksbanken har elva fullmäktige, som väljs av riksdagen. Riksbanken leds av en direktion, som utses av fullmäktige.

Riksdagen prövar om ledamöterna i fullmäktige och direktionen ska beviljas ansvarsfrihet. Om riksdagen vägrar en fullmäktig ansvarsfrihet är han eller hon därmed skild från sitt uppdrag. Fullmäktige får skilja en ledamot av direktionen från anställningen endast om ledamoten inte längre uppfyller de krav som ställs för att han eller hon ska kunna utföra sina uppgifter eller om han eller hon gjort sig skyldig till allvarlig försumelse.

Föreskrifter om val av fullmäktige och om Riksbankens ledning och verksamhet meddelas genom lag. Lag (2022:1566).

10 kap. Internationella förhållanden

Regeringens behörighet att ingå internationella överenskommelser

1 § Överenskommelser med andra stater eller med mellanfolkliga organisationer ingås av regeringen. **Lag (2010:1408).**

2 § Regeringen får ge en förvaltningsmyndighet i uppdrag att ingå en internationell överenskommelse i en fråga där överenskommelsen inte kräver riksdagens eller Utrikesnämndens medverkan. **Lag (2010:1408).**

Riksdagens godkännande av internationella överenskommelser

3 § Riksdagens godkännande krävs innan regering-
en ingår en för riket bindande internationell överens-
kommelse som

1. förutsätter att en lag ändras eller upphävs eller att en ny lag stiftas, eller

2. i övrigt gäller ett ämne som riksdagen ska besluta om.

Om det riksdagsbeslut som avses i första stycket 1 eller 2 ska fattas enligt en särskild ordning, ska denna följas även vid riksdagens godkännande av överens-
kommelsen.

Även i andra fall krävs riksdagens godkännande in-
nan regeringen ingår en för riket bindande internatio-
nell överenskommelse, om överenskommelsen är av
större vikt. Regeringen kan dock avstå från att inhämta
riksdagens godkännande, om rikets intresse kräver
det. Regeringen ska då i stället överlägga med Utrikes-
nämnden innan överenskommelsen ingås. **Lag (2010:
1408).**

4 § En överenskommelse som avses i 3 § och som
ingås inom ramen för samarbetet i Europeiska unio-
nen kan godkännas av riksdagen, även om överens-
kommelsen inte finns i slutligt skick. **Lag (2010:
1408).**

Andra internationella förpliktelser samt uppsägning

5 § Bestämmelserna i 1–4 §§ tillämpas även på an-
dra former av internationella förpliktelser för riket än
överenskommelser samt på uppsägning av internatio-
nella överenskommelser eller förpliktelser. **Lag (2010:
1408).**

Överlåtelse av beslutanderätt inom EU-samarbetet

6 § Inom ramen för samarbetet i Europeiska unio-
nen kan riksdagen överlåta beslutanderätt som inte rör
principerna för statsskicket. Sådan överlåtelse förut-
sätter att fri- och rättighetsskyddet inom det samar-
betsområde till vilket överlåtelsen sker motsvarar det
som ges i denna regeringsform och i den europeiska
konventionen angående skydd för de mänskliga rättig-
heterna och de grundläggande friheterna.

Riksdagen kan besluta om sådan överlåtelse, om
minst tre fjärdedelar av de röstande och mer än hälften
av riksdagens ledamöter röstar för det. Riksdagens be-
slut kan också fattas i den ordning som gäller för stif-
tande av grundlag. Överlåtelse kan beslutas först efter
riksdagens godkännande av överenskommelse enligt
3 §. **Lag (2010:1408).**

Överlåtelse av beslutanderätt utanför EU-samarbetet

7 § I andra fall än de som avses i 6 § kan beslutande-
rätt som direkt grundar sig på denna regeringsform
och som avser meddelande av föreskrifter, använd-
ningen av statens tillgångar, rättskipnings- eller för-
valtningsuppgifter eller ingående eller uppsägning av
internationella överenskommelser eller förpliktelser, i
begränsad omfattning överlåtas till en mellanfolklig
organisation för fredligt samarbete, till vilken riket är
eller ska bli anslutet, eller till en mellanfolklig dom-
stol.

Beslutanderätt som avser frågor om stiftande, änd-
ring eller upphävande av grundlag, riksdagsordningen
eller lag om val till riksdagen eller frågor om begräns-
ning av någon av de fri- och rättigheter som avses i
2 kap. får inte överlåtas enligt första stycket.

Riksdagen fattar beslut om överlåtelse i den ordning
som anges i 6 § andra stycket. **Lag (2010:1408).**

8 § Rättskipnings- eller förvaltningsuppgifter som
inte direkt grundar sig på denna regeringsform kan, i
andra fall än de som avses i 6 §, genom beslut av riks-
dagen överlåtas till en annan stat, till en mellanfolklig
organisation eller till en utländsk eller internationell
inrättning eller samfällighet. Riksdagen får i lag be-
myndiga regeringen eller någon annan myndighet att i
särskilda fall besluta om en sådan överlåtelse.

Innefattar uppgiften myndighetsutövning, fattar
riksdagen beslut om överlåtelse eller bemyndigande i
den ordning som anges i 6 § andra stycket. **Lag (2010:
1408).**

Framtida ändringar i internationella överenskommelser

9 § Föreskrivs i lag att en internationell överens-
kommelse ska gälla som svensk rätt, får riksdagen be-
sluta att även en framtida, för riket bindande ändring i
överenskommelsen ska gälla som svensk rätt. Ett så-
dant beslut får endast avse framtida ändringar av be-
gränsad omfattning. Beslutet fattas i den ordning som
anges i 6 § andra stycket. **Lag (2010:1408).**

Riksdagens rätt till information och samråd om EU-samarbetet

10 § Regeringen ska fortlöpande informera riksda-
gen och samråda med organ som utses av riksdagen
om vad som sker inom ramen för samarbetet i Europe-
iska unionen. Närmare bestämmelser om informa-
tions- och samrådsskyldigheten meddelas i riksdags-
ordningen. **Lag (2010:1408).**

Utrikesnämnden

11 § Regeringen ska fortlöpande hålla Utrikes-
nämnden underrättad om de utrikespolitiska förhål-
landen som kan få betydelse för riket och överlägga
med nämnden om dessa så ofta som det behövs. I alla
utrikesärenden av större vikt ska regeringen före avgö-
randet överlägga med nämnden, om det kan ske. **Lag
(2010:1408).**

12 § Utrikesnämnden består av talmannen samt nio
andra ledamöter, som riksdagen väljer inom sig. När-
mare bestämmelser om Utrikesnämndens samman-
sättning meddelas i riksdagsordningen.

Utrikesnämnden sammanträder på kallelse av rege-
ringen. Regeringen är skyldig att sammankalla näm-
nden om minst fyra av nämndens ledamöter begär över-